

درس 16

1- چرا دانشمندان و بزرگان ایرانی کوشیدند به مغولان نزدیک شوند؟

- آشنا کردن مغولان با فرهنگ و تمدن ایرانی اسلامی

- مهار کردن خوی خشن و ویرانگر بیابانگردان مغول

- آموختن راه و رسم کشورداری به آنان

- جلوگیری از خونریزی بیشتر.

2- خواجه نصیر الدین طوسی که بود و چه اقداماتی انجام داد؟

از برجسته ترین دانشمندان مسلمان ایرانی و مشاور هلاکوخان بود. او در جریان لشکرکشی هلاکو، تلاش زیادی برای حفظ جان مردم و کاهش قتل و غارت های مغولان کرد. به تشویق او هلاکو رصدخانه مراغه را ساخت که تبدیل به یک مرکز علمی و تحقیقاتی عظیم شد که منجمان و دانشمندان زیادی در آن فعالیت می کردند رصدخانه مراغه به وسایل اخترشناسی و کتابخانه بزرگی، مجهز بود.

3- خواجه رشیدالدین فضل... همدانی که بود و چه اقداماتی انجام داد و معروفترین کتاب وی چه نام دارد؟
از سیاستمداران و دانشمندان نامدار ایرانی در دوره مغول بود. به عنوان پزشک به دربار ایلخانان راه یافت و به عمران و آبادی و انجام کارهای خیریه علاقه داشت ریح رشیدی را در تبریز بنا کرد که شامل مسجد، مدرسه، بیمارستان، خانقاه و کتابخانه می شد را که تعداد زیادی از عالمان و پزشکان در آن اشتغال داشتند. وقف کرد
معروفترین کتاب او جامع التواریخ رشیدی است. این وزیر دانشمند نیز به دستور ایلخان مغول به قتل رسید.

4- مغولان چه دینی داشتند؟

مغولان هنگامی که به ایران هجوم آوردند دین واحدی نداشتند؛ عده ای از آنها هنوز به آیین گذشتگان خود اعتقاد داشتند و گروه دیگری پیرو آیین بودایی و دین مسیحیت بودند.

5- چرا مبلغان بودایی و مسیحی در زمان ایلخانان برای گسترش آیین خود در ایران موفق نبودند؟

زیرا مردم ایران اعتقاد محکمی به اسلام داشتند. سرانجام بر اثر کوشش عالمان و وزیران ایرانی، ایلخانان به دین اسلام درآمدند و مسلمان شدند.

6- در زمان غازان خان چه اقداماتی انجام شد؟

غازان خان به تشویق و راهنمایی وزیر خود، خواجه رشیدالدین فضل الله همدانی، اقدام به اصلاح امور اداری، مالی و قضایی کرد. این ایلخان، همچنین برای عمران و آبادانی تبریز بسیار کوشید. به روزگار او، شنب غازان در تبریز با دوازده بنای مهم مانند بیمارستان، مسجد، کاخ، مدرسه، کتابخانه و... بر پا شد. هم زمان در بسیاری از شهرها مسجدهای بزرگ و در کنار آن گرمابه ای برای تأمین هزینه نگاهداری مسجد ساختند.

7- سلطان محمد خدابنده (اولجایتو) چه اقداماتی انجام داد؟

سلطان محمد خدابنده (اولجایتو) جانشین غازان خان نیز علاقه مند به عمران و آبادانی بود. او به پیشنهاد وزیرش خواجه رشیدالدین فضل...، پایتخت را به سلطانیه منتقل کرد و موجب آبادی آنجا شد. اولجایتو در آن شهر آرامگاهی برای خود بنا کرد که به گنبد سلطانیه معروف است و یکی از شاهکارهای معماری در جهان اسلام به شمار می آید.

8- میزان توجه به عمران و آبادی و معماری در زمان ابوسعید (آخرین ایلخان مغول) چه اندازه بود؟

در دوران ابوسعید آخرین ایلخان مغول نیز بناهای باشکوهی ساخته شد. این بناها از نظر عظمت و بلندی گنبدها و ایوانها کم نظیر هستند. گچبری و کاشی کاریهای زیبا و اعجاب انگیز بناهای مذکور، حکایت از ذوق و نبوغ معماران ایرانی در آن زمان دارد.

9- شاهرخ پسر تیمور چه تفاوتی با پدرش داشت و چه اقداماتی در زمان او انجام شد؟

شاهرخ پسر تیمور که تحت تأثیر فرهنگ و تمدن ایران قرار داشت، راه پدر را در جنگ و خونریزی ادامه نداد. در زمان او هرات به پایتختی تیموریان انتخاب و به یکی از بزرگترین و باشکوهترین شهرهای ایران تبدیل شد. به سبب توجه و علاقه شاهرخ به ادب و هنر، تعداد زیادی از شاعران، هنرمندان و معماران نامدار به این شهر آمدند. همچنین مدارس و کتابخانه های متعددی به فرمان او در هرات ساخته شد و جویندگان علم و دانش را از گوشه و کنار ایران به خود جذب کرد. گوهرشاد، همسر شاهرخ از زنان نیکوکار بود او بناهای متعددی در هرات و مشهد ساخت که مسجد گوهرشاد در جوار حرم حضرت امام رضا یکی از آنهاست.

10- در کدام دوره هنر نگارگری و خوشنویسی شکوفا شد؟؟ در دوره تیموریان